CHERNIVTSI LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Юридичний факультет

Кафедра кримінального права

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан юридичного факультету
_____
проф. Віталій ГОРДЄЄВ
«28» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ФІКСУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ

вибіркова

Освітня програма: Право
Спеціальність: D8 Право
Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Факультет: юридичний
Мова навчання: українська

Чернівці
2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **“Військові кримінальні правопорушення: особливості фіксування та розслідування”**, складена відповідно до вимог Освітньої програми «Право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право.

Розробники:
Попович Мирослав Вікторович, *асистент кафедри кримінального права, доктор філософії (PhD), доцент*

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Попович Мирослав Вікторович, *асистент кафедри кримінального права, доктор філософії (PhD), доцент*

Затверджено на засіданні кафедри кримінального права

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року
В.о. завідувача кафедри кримінального права _____ дбц. Марія ДЯКУР

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ PhD, ас. Лаура БЗОВА

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ "ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ФІКСУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ"

Метою навчальної дисципліни "Військові кримінальні правопорушення: особливості фіксування та розслідування" є отримання наукових звань здобувачами вищої освіти, які допоможуть зрозуміти класифікація військових правопорушень, ключові положення та особливості фіксації, документування та розслідування військових кримінальних правопорушень.

Вивчення вибіркової дисципліни "Військові кримінальні правопорушення: особливості фіксування та розслідування" надає можливість здобувачам правникам оволодіти знаннями щодо існуючих сучасних проблем із документування військових кримінальних правопорушень, особливостей режиму досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану. Під час вирішення практичних ситуацій (казусів) здобувач вищої освіти застосовує знання, набуті під час вивчення дисциплін кримінально-правового спрямування та застосовує їх на практиці. Отримані практичні навички під час занять на вибірковій дисципліні в подальшому сприятимуть правильному застосуванню норм чинного законодавства в практичній діяльності правника.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після вивчення навчальної дисципліни здобувач володітиме наступними компетентностями, що закріплені в Освітній програмі Право підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право:

Загальні компетентності.

Курс повинен сприяти розвиткові у здобувачів вищої освіти наступних умінь і навичок:

- ✓ ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ✓ ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ✓ ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ✓ ЗК9. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності. В результаті опанування навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен оволодіти:

- ✓ ФК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право;
- ✓ ФК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права;
- ✓ ФК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
- ✓ ФК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;
- ✓ ФК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності;

Програмні результати навчання (ПРН)

- ✓ ПРН 1 Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
- ✓ ПРН 3 Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
- ✓ ПРН 4 Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
- ✓ ПРН 5 Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.
- ✓ ПРН 6 Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

Дослідницькі навички:

- ✓ ПРН 8 Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- ✓ ПРН 13 Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
- ✓ ПРН 14 Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.
- ✓ ПРН 17 Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
- ✓ ПРН 19 Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
- ✓ ПРН 21 Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Програмні результати навчання:

знати:

- ✓ положення чинного КПК України, що регламентують умови та порядок проведення слідчих розшукових дій; положення криміналістики, КК України та постанов Пленуму Верховного Суду України, що стосуються питань військових кримінальних правопорушень; найбільш суттєві типові помилки, що мають місце у практиці правоохоронних органів при розслідуванні військових кримінальних правопорушень, та шляхи їх подолання.
- ✓ положення міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

вміти:

- ✓ застосовувати знання завдань, принципів і доктрин кримінального права та кримінального процесу, а також зміст правових інститутів, що регламентують умови і порядок проведення слідчих (розшукових) дій, під час розслідування кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби.
- ✓ визначати та класифікувати військові правопорушення відповідно до чинного КК України.
- ✓ визначати роль командирів та керівників у профілактиці військових правопорушень.
- ✓ критично та системно аналізувати правові явища і застосовувати набуті знання під час організації проведення судових експертиз при розслідуванні військових злочинів.
- ✓ самостійно готувати процесуальні документи правозастосування норм кримінального законодавства під час розслідування військових кримінальних правопорушень.

володіти:

- ✓ навиками: застосування норм матеріального кримінального, та кримінально-процесуального права в практичній діяльності, обґрунтовування власної правової позиції, застосовування правничої аргументації у кримінальному провадженні щодо військових кримінальних правопорушень;
- ✓ обґрунтованого застосовування правових норм в конкретних ситуаціях, що складаються у процесі протидії злочинності; кваліфікації суспільно небезпечних діянь;
- ✓ тлумачення і застосовування кримінально-правових норм і на основі цих норм приймати законні, обґрунтовані та вмотивовані рішення при розслідуванні військових кримінальних правопорушень в умовах збройного конфлікту.

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни. здобувачі вищої освіти повинні значну кількість часу присвятити самостійному вивченню матеріалу окремих тем, розв’язуванню

тестів, задач та казусів. Для реалізації функціональної мети та завдань здобувачі вищої освіти повинні вміти аналізувати, творчо осмислювати та логічно впорядковувати інформацію.

Безпосереднє вирішення завдань на практичних заняттях потрібно розпочинати з уважного і ретельного вивчення теоретичного матеріалу чи наданої практичної ситуації, що мають юридичне значення та викладені у відповідних умовах казусу чи задачі. Вирішення кожного практичного завдання, задачі чи казусу має супроводжуватися наведенням ґрунтовних аргументів, ретельною, вичерпною характеристикою правових приписів, які стосуються питань відповідної теми дисципліни. Рішення можуть вважатися обґрунтованими, якщо мають посилання на чинні положення НПА, КК України, КПК України, КВК України, матеріали судової практики та інші нормативно-правові акти інших галузей права. Обґрунтування своєї позиції, думки є найважливішим компонентом при розв'язанні практичного завдання.

Зважаючи на мінливий характер національного законодавство про кримінальну відповідальність та правових позицій правозастосовної практики, обумовлені внесенням змін, доповнень або скасуванням окремих положень КК України, а також прийняттям нових постанов про судову практику з кримінальних справ, необхідно використовувати тексти нормативно-правових актів, розміщені в інформаційно-пошукових системах "Законодавство", "Ліга" та інших електронних базах даних.

Відповідь на практичні завдання (казуси, задачі) потрібно готувати в письмовій формі з належною аргументацією та обов'язковим посиланням на відповідні нормативно-правові та правозастосовні джерела. На практичних заняттях здобувач вищої освіти презентує своє рішення, а також бере участь в обговоренні рішень, запропонованих іншими здобувачами вищої освіти, доповнює або розвиває їх, надаючи аргументи, контраргументи чи пропозиції щодо їх вдосконалення. Якщо хто-небудь із здобувачів вищої освіти має альтернативне рішення, яке відрізняється від запропонованого, його слід аргументовано доповісти для обговорення. Неправильним є рішення те, яке необґрунтоване та юридично не аргументоване.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	робота самостійна	завдання індивідуальні	
Денна	2	3,4	2	90	30	24			36		залік
Заочна	2	3,4	2	90	8	8			74		залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		Л	П	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1 Загальна характеристика військових кримінальних правопорушень												
Тема 1.1 Визначення та класифікація військових правопорушень.	7	2	2	-	-	3	7	1	1	-	-	5
Тема 1.2 Роль командирів та керівників у профілактиці правопорушень.	7	2	2	-	-	3	8		1	-	-	7
Тема 1.3 Кримінальна відповідальність військовослужбовців : особливості кваліфікації та призначення покарання.	9	4	2	-	-	3	7	1		-	-	6
Тема 1.4 Актуальні проблеми документування військових правопорушень.	8	2	2	-	-	4	8	1		-	-	7

Тема 1.5 Самовільне залишення військової частини: правова кваліфікація та особливості розслідування	6	2	2	-	-	2	7		1	-	-	6
Тема 1.6 Соціально-правове значення військових кримінальних правопорушень	8	2	2	-	-	4	8	1	1	-	-	6
Разом	45	14	12	**-**	**-**	19	45	4	4			37
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби												
Тема 2.1 Попереднє дослідження слідів вчинення кримінального правопорушення.	6	2	2	-	-	2	7	1		-	-	6
Тема 2.2 Організація проведення судових експертиз під час розслідування військових злочинів.	5	2	1	-		2	6		1			5
Тема 2.3 Наукові основи досудового розслідування.	8	2	2			4	7	1				6
Тема 2.4 Особливості проведення допиту військовослуж-бовців та свідків	6	2	2			2	6		1			5
Тема 2.5 Особливості проведення пред'явлення особи для впізнання. Пред'явлення трупа для впізнання за участі військовослуж-бовців та свідків	6	2	2			2	6	1				5
Тема 2.6 Особливості проведення слідчого експеремнту, та інших слідчих (розшукових) дій за участі	6	2	2			2	6		1			5

військовослуж-бовців та свідків												
Тема 2.7 Процесуальні проблеми розслідування військових кримінальних правопорушень в умовах збройного конфлікту.	8	4	1			3	7	1	1			5
Разом	45	16	12			17	45	4	4			37
Всього	**90**	**30**	**24**			**36**	**90**	**8**	**8**			**74**

Тематика лекційних занять дисципліни
“ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ФІКСУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ”

№ з/п	Назва теми
	Модуль 1. **Загальна характеристика військових кримінальних правопорушень**
1.1	**Визначення та класифікація військових правопорушень** **План** 1. Розвиток військового кримінального законодавства України. 2. Поняття військових правопорушень. 3. Система і види військових правопорушень. 4. Відмінності між адміністративними та кримінальними військовими правопорушеннями. 5. Загальна характеристика військових адміністративних правопорушень 6. Загальна характеристики військових кримінальних правопорушень 7. Загальна характеристика військових злочинів, відповідальність за які передбачена міжнародними конвенціями **Основна література** 1. Карпенко М. І. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) : наук.-метод. посіб. / М. І. Карпенко ; за заг. ред. В. К. Матвійчука. – Х. : Право, 2016. – 316 с. 2. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) : навч. посіб. / Г. М. Анісімов, Ю. П. Дзюба, В. І. Касинюк та ін. ; за ред. М. І. Панова. – Х. : Право, 2011. – 184 с. 3. Подоляк А.М., Дьомін Ю.М. - Щодо розмежування військових адміністративних правопорушень від кримінальних правопорушень. Право.ua. Науково-практичний журнал. 202. С. 47-54 4. Військові адміністративні правопорушення: Науково-практичний ко ментар глави 13-Б КУпАП / М.С.Туркот, А.В.Столітній, О.В.Міхед та ін., за ред. М.С.Туркота, 2020, 136с. 5. Статуту внутрішньої служби Зброй них Сил України // Закон України від 24.03.1999 № 548-XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВРУ) 1999.№ 22-23, ст. 194. 6. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України /упоряд. С.Г. Туманов. Харків: Право, 2019. 792 с. 7. Кваліфікація військових кримінальних правопорушень : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе. - Дніпро : ДДУВС, 2025. - 280 с. 8. Наказ Міністерства Оборони України від 02.03.2021 року № 54, «Про затвердження Змін до Інструкції з надання доповідей і донесень про події, кримінальні правопорушення, військові адміністративні правопорушення та адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією, порушення військової дисципліни та їх облік у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту».

1.2	**Роль командирів та керівників у профілактиці правопорушень** **План** 1. Організація дисципліни та контролю 2. Виховна робота та формування морально-психологічного клімату 2. Створення атмосфери довіри та взаємоповаги у військовому колективі. 3. Підтримка психологічного здоров'я військовослужбовців. 4. Запобігання конфліктам та правопорушенням 5. Робота з військовими психологами та юристами для профілактики порушень. 6. Взаємодія з правоохоронними органами **Основна література** 1. Посібник для фахівців служб персоналу військових частин Збройних Сил України (в умовах воєнного стану): посіб. / О.В.Яцино, І.М.Половінкін, О.Л.Тракалюк, В.В.Федорович, О.П.Даценко, Ю.І.Костенко, С.В.Солодовник, С.М.Чумаченко, Т.А.Блізніков – К.: НМЦ КП МО України, 2022. – 56 с. 2. Петренко В.М. «Методика виховної роботи у військових підрозділах» - Підручник, Суми 2016 С. 474 3. Військові адміністративні правопорушення: Науково-практичний ко ментар глави 13-Б КУпАП / М.С.Туркот, А.В.Столітній, О.В.Міхед та ін., за ред. М.С.Туркота, 2020, 136с. 4. Статуту внутрішньої служби Зброй них Сил України // Закон України від 24.03.1999 № 548-XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВРУ) 1999.№ 22-23, ст. 194. 5. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації) / Міністерство оборони України, Наук. дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України: Н.А. Агаєв, О.Г. Скрипкін, А.Б. Дейко, В.В. Поливанюк, О.В. Еверт. – К.: НДЦ ГП ЗС України, 2016. – 147 с. 6. С. О. Островський, «Актуальні проблеми законодавчого регулювання питань взаємодії національної гвардії України з правоохоронними органами та збройними силами України». Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2019. Вип. 14. С.62-68

1.3	**Кримінальна відповідальність військовослужбовців: особливості кваліфікації та призначення покарання.** **План** 1. Кримінально-правова характеристика військових злочинів 2. Спеціальний суб'єкт кримінальної відповідальності 3. Особливості кваліфікації основних військових злочинів (ст. 402–435 ККУ) 4. Роль умов воєнного стану в посиленні відповідальності 5. Судова практика щодо військових злочинів в умовах війни 6. Можливості пом'якшення або звільнення від покарання **Основна література** 1. Колективна монографія "Військові злочини: кримінально-правова, криміналістична та кримінологічна характеристика" / За ред. В.М. Стратонова, Є.Л. Стрельцова. — Херсон: Гельветика, 2015. 2. Карпенко М.І., навч. посіб. «Кваліфікація військових правопорушень». Київ 2021. С 268. 3. Подоляк А.М., Дьомін Ю.М. - Щодо розмежування військових адміністративних правопорушень від кримінальних правопорушень. Право.ua. Науково-практичний журнал. 202. С. 47-54 4. Військові адміністративні правопорушення: Науково-практичний ко ментар глави 13-Б КУпАП / М.С.Туркот, А.В.Столітній, О.В.Міхед та ін., за ред. М.С.Туркота, 2020, 136с. 5. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України /упоряд. С.Г. Туманов. Харків: Право, 2019. 792 с. 6. Татарчук І., Дяків Т. Кримінальне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 240 с. 7. Харитонов С.О. Позбавлення військового звання як вид спеціального покарання. Протидія злочинності: теорія та практика: матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції (26 жовтня 2018 року). – Київ: Національна академія прокуратури України С. 438-442. 8. Кваліфікація військових кримінальних правопорушень : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе. - Дніпро : ДДУВС, 2025. - 280 с.
1.4	**Актуальні проблеми документування військових правопорушень.** **План** 1. Першочергові заходи та невідкладні слідчі (розшукові) дії, які проводяться після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення в умовах воєнного стану. 2. Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби. 3. Слідчі (розшукові) дії, які необхідно провести в рамках кримінального провадження під час розслідування кримінальних правопорушень вчинених військовослужбовцями. 4. Особливості організації проведення огляду місця події в умовах воєнного стану. 5. Особливості проведення допиту в умовах воєнного стану. 6. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень

	слідчими ДБР в умовах воєнного стану. **Основна література** 1. Попович М.В. «Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби». Права людини та публічне врядування: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 456 с. 2. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с. 3. Розслідування воєнних злочинів і пов'язаних з війною кримінальних правопорушень: кримінально-правові, кримінальні проце суальні та криміналістичні аспекти : наук.-практ. посіб. До 30-річчя Харків. нац. ун-ту внутр. справ / [І. В. Клименко, М. С. Цуцкірідзе, Ю. В. Ор лов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., члена-кор. НАПрН Ук раїни В. В. Сокуренка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків: Право, 2024. – 432 с. 4. BOZHYK, V., POPOVYCH, M., KHAKHUTSIAK, O., DENYSENKO, M., & HERASYMENKO, O. (2025). EVALUATING COMPUTER FORENSICS FOR CYBERCRIME INVESTIGATIONS IN CRITICAL INFRASTRUCTURE SECTORS. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971. 5. Попович М.В., Мельник О.В. Особливості допиту малолітнього або неповнолітнього потерпілого. Монографія. Одеса: Юридика 2024. 182 с. 6. Н. М. Савчин, М. Т. Суховерський, «Проблемні аспекти під час розслідування воєнних злочинів» журнал «Правова держава» 2024 С132-142. 7. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с. 8. Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану [Текст] : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / [редкол.: С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський, А. А. Вознюк та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. – 410 с. 9. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішен ня : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 26 жовт. 2018 р.) / редкол.: М. В. Членов (голов. ред.), Л. М. Леженіна (заст. голов. ред.), О. В. Косьмін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 10 (ювіл.). – 306 с.

1.5	**Самовільне залишення військової частини: правова кваліфікація та особливості розслідування** **План** 1. Історичні та соціальні чинники, що вплинули на формування складу кримінального правопорушення: «самовільне залишення військової частини» у кримінальному законодавстві України. 2. Відмінність між СЗЧ та дезертирством, практичні труднощі, що виникають при їх кваліфікації. 3. Співвідношення понятть військової дисципліни та кримінальної відповідальності за СЗЧ. 4. Особливості доказування суб'єктивної сторони військовослужбовця при розслідуванні СЗЧ. 5. Проблеми, що виникають при фіксуванні доказів у справах про СЗЧ в умовах бойових дій чи надзвичайних ситуацій. 6. Судова практика. **Основна література** 1. Попович М.В. «Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби». Права людини та публічне врядування: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 456 с. 2. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб./ за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с. 3. VEKLYCH, V., ANDRUKH, V., POPOVYCH, M., KVASHUK, O.& TYMCHYSHYN, A. (2026). LEGAL UNDERPINNINGS OF THE USING DIGITAL EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF ADMINISTRATIVE-DIGITAL TRANSFORMATION. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 104(12), 443–460. 4. Розслідування воєнних злочинів і пов'язаних з війною кримінальних правопорушень: кримінально-правові, кримінальні проце суальні та криміналістичні аспекти : наук.-практ. посіб. До 30-річчя Харків. нац. ун-ту внутр. справ / [І. В. Клименко, М. С. Цуцкірідзе, Ю. В. Ор лов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., члена-кор. НАПрН Ук раїни В. В. Сокуренка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків: Право, 2024. – 432 с. 5. BOZHYK, V., POPOVYCH, M., KHAKHUTSIAK, O., DENYSENKO, M., & HERASYMENKO, O. (2025). EVALUATING COMPUTER FORENSICS FOR CYBERCRIME INVESTIGATIONS IN CRITICAL INFRASTRUCTURE SECTORS. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971. 6. Н. М. Савчин, М. Т. Суховерський, «Проблемні аспекти під час розслідування воєнних злочинів» журнал «Правова держава» 2024 С132-142. 7. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с. 8. Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану [Текст] : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / [редкол.: С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський, А. А. Вознюк та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. – 410 с. 9. Кваліфікація військових кримінальних правопорушень : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе. - Дніпро : ДДУВС, 2025. - 280 с.

1.6	**Соціально-правове значення військових кримінальних правопорушень** **План** 1. Вплив військових кримінальних правопорушень на боєздатність армії? 2. Профілактика військових злочинів через виховну роботу та правову освіту. 3. Вплив військових злочинів на міжнародні відносини та співпрацю з союзниками України. 4. Особливості висвітлення військових злочинів у ЗМІ. Шкода чи користь іміджу ЗСУ. 5. Соціальні програми. що мають бути створені для адаптації військовослужбовців до мирного життя. **Основна література** 1. Попович М.В. «Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби». Права людини та публічне врядування: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 456 с. 2. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб./ за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с. 3. Розслідування воєнних злочинів і пов'язаних з війною кримінальних правопорушень: кримінально-правові, кримінальні проце суальні та криміналістичні аспекти : наук.-практ. посіб. До 30-річчя Харків. нац. ун-ту внутр. справ / [І. В. Клименко, М. С. Цуцкірідзе, Ю. В. Ор лов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., члена-кор. НАПрН Ук раїни В. В. Сокуренка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків: Право, 2024. – 432 с. 4. BOZHYK, V., POPOVYCH, M., KHAKHUTSIAK, O., DENYSENKO, M., & HERASYMENKO, O. (2025). EVALUATING COMPUTER FORENSICS FOR CYBERCRIME INVESTIGATIONS IN CRITICAL INFRASTRUCTURE SECTORS. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971. 5. Кваліфікація військових кримінальних правопорушень : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе. - Дніпро : ДДУВС, 2025. - 280 с.

Змістовий модуль 2. **Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби**

2.1	**Попереднє дослідження слідів вчинення кримінального правопорушення.** **План**. 1. Докази і доказування. Поняття, належність та допустимість доказів. 2. Поняття попереднього криміналістичного дослідження речових доказів. 3. Особливості фіксування та порядок вилучення, облік, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах. 4. Криміналістичні методи та засоби, які використовуються для пошуку та фіксації доказової інформації. 5. Попереднє дослідження та фіксація безпосередніх слідів людини. 6. Попереднє дослідження та фіксація опосередкованих слідів людини і окремих об'єктів-носіїв доказової інформації. **Основна література** 1. Комаха В.О. Тактика попереднього дослідження криміналістичних об'єктів та призначення судових експертиз: Монографія /Одеська національна юридична академія.-Чернівці: «Золоті литаври», 2009.646 с. 2. Консультації спеціаліста на стадії досудового розслідування: практ. Посібник/авт.-уклад.: С.О. Шевцов, О.А. Кожевніков. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2021 -37 с. 3. Криміналістична техніка Книга друга: навч. Посібник. За редакцією Кофанова А.В.. К., 2009.416 с. 4. Розслідування воєнних злочинів і пов'язаних з війною кримінальних правопорушень: кримінально-правові, кримінальні проце суальні та криміналістичні аспекти : наук.-практ. посіб. До 30-річчя Харків. нац. ун-ту внутр. справ / [І. В. Клименко, М. С. Цуцкірідзе, Ю. В. Ор лов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., члена-кор. НАПрН Ук раїни В. В. Сокуренка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків: Право, 2024. – 432 с. 5. Bozhyk, v., popovych, m., khakhutsiak, o., denysenko, m., & herasymenko, o. (2025). Evaluating computer forensics for cybercrime investigations in critical infrastructure sectors. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971. 6. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с.

2.2	**Організація проведення судових експертиз під час розслідування військових злочинів.** **План** 1. Судові експертизи та їх основні види. 2. Особливості призначення судових експертиз під час розслідування військових злочинів. 3. Проблемні аспекти проведення судових експертиз в Україні, в умовах воєнного стану. 4. Сучасні можливості та окремі аспекти проведення ДНК-аналізу для отримання інформації про особу з метою ідентифікації невпізнаних трупів в умовах воєнного стану. 5. У яких випадках призначається судово-медична експертиза під час розслідування військових злочинів, та які питання ставляться перед експертом? 6. Оформлення висновку експерта: окремі проблемні аспекти **Основна література** 1. Судова експертиза в період дії воєнного стану: проблеми теорії та практики: збірник матеріалів І Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Київ, 29 лютого 2024 р.). Вінниця : ТВОРИ, 2024. 104 с 2. Про судову експертизу. Закон України від 25.02.1994 року №4038 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95#Text 3. Саковський А.А., Атаманчук В.М., Волошин О.Г. «Особливості встановлення загиблих осіб в умовах воєнного стану». Актуальні питання криміналістики та судової експертизи: матер. міжвід. наук.-практ. конф. Київ: Нац. акад. внутр. справ. 2022. С. 25-30 4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: затв. Наказом Міністерства юстиції від 08.10.98 № 53/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text 5. Криміналістична техніка Книга друга: навч. Посібник. За редакцією Кофанова А.В.. К., 2009.416 с 6. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с.

2.3	**Наукові основи досудового розслідування.** **План** 1. Поняття і форми досудового розслідування. 2. Вплив новітніх технологій на проведення досудового розслідування. 3. Особливості ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) та інформаційно-телекомунікаційної системи на етапі досудового слідства. 4. Роль технічних засобів фіксації правопорушень на етапі досудового розслідування. 5. Взаємодія слідчого (дізнавача) з оперативним співробітником у кримінальних провадженнях 6. Нагляд прокурора за додержанням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва **Основна література:** 1. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с. 2. Попович М.В. «Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби». Права людини та публічне врядування: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 456 с. 3. Наукове забезпечення досудового розслідування: проблеми теорії та практики [Текст] : зб. тез доповідей V Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 8 лип. 2016 р.). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2016. – 314 с 4. Маркусь В.О. Криміналістика : (навчальний посібник).- К.: Кондор, 2007.- 558 с 5. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с. 6. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішен ня : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 26 жовт. 2018 р.) / редкол.: М. В. Членов (голов. ред.), Л. М. Леженіна (заст. голов. ред.), О. В. Косьмін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 10 (ювіл.). – 306 с. 7. Попович М.В. Особливості ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) та інформаційно-телекомунікаційної системи на етапі досудового слідства. Том 4 № 85 (2024): Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. С. 393-398. 8. Попович М.В. Взаємодія слідчого (дізнавача) з оперативним співробітником у кримінальних провадженнях за участю неповнолітнього потерпілого / М.В. Попович // Право і суспільство. – 2022. – № 6.– С. 247-252 9. Попович М. В., «Нагляд прокурора за додержанням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва»: матеріали 7 Міжнародного правничого форуму, (Чернівці 28 травня. 2024 р.) Чернівці, 2024. С. 146-149.

2.4	**Особливості проведення допиту військовослужбовців та свідків** **План** 1. Тактика допиту та його значення при розслідуванні кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби. 2. Психологічні особливості допиту військовослужбовців 3. Використання технічних засобів під час допиту. 4. Правові гарантії та захист прав допитуваних. 5. Особливості проведення допиту в зоні бойових дій. **Основна література** 1. Мельник О.В., Попович М.В. Особливості проведення процесуального інтерв'ю під час розслідування військових кримінальних правопорушень. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. №93 (2026): С. 133-138. 2. Попович М. В. Тактика допиту та його значення при розслідуванні кримінальних правопорушень. Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи. XIV Між-народної науково-практичної конференції XIV Міжнародної науково-практичної (м. Київ, Національний авіаційний університет, 23 лютого 2024 р.). С.380-382. 3. Попович М.В. Процесуальне інтерв'ю як альтернатива допиту на етапі досудового розслідування. IV Наукові читання пам'яті Ганса Гросса : збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 09 грудня 2024 року). Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 71-74. 4. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2020. – 752 с. 5. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с. 6. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішен ня : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 26 жовт. 2018 р.) / редкол.: М. В. Членов (голов. ред.), Л. М. Леженіна (заст. голов. ред.), О. В. Косьмін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 10 (ювіл.). – 306 с. 7. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с. 8. Попович М. В., Стратій О.В. Інститут державного обвинувачення в умовах правового режиму воєнного стану в Україні: матеріали 6 Міжнародного правничого форуму, (Чернівці 9 червня. 2023 р.) Чернівці, 2023. С. 313-316.

2.5	**Особливості проведення пред'явлення особи для впізнання. Пред'явлення трупа для впізнання за участі військовослужбовців та свідків** **План** 1. Особливості проведення пред'явлення особи для впізнання. 2. Правові підстави проведення впізнання. 3. Організаційні умови проведення впізнання. 4. Особливості пред'явлення трупа для впізнання. 5. Фіксація процесу проведення впізнання. 6. Проблеми та помилки при проведені впізнання. **Основна література:** 1. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусєва, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2023. – 388 с. 2. Матюшкова Т. П. Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану // Актуальні питання протидії злочинності в умовах воєнного стану : Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 25 листоп. 2022 р.) / МВС України, Донец. держ. ун-т внутр. справ. – Кривий Ріг : ДонДУВС, 2022. – С. 126-131. 3.VEKLYCH, V., ANDRUKH, V., POPOVYCH, M., KVASHUK, O.& TYMCHYSHYN, A. (2026). LEGAL UNDERPINNINGS OF THE USING DIGITAL EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF ADMINISTRATIVE-DIGITAL TRANSFORMATION. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 104(12), 443–460. 4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із військовополоненими в особливий період 5. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» 6. Закон України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей». 7. Тараненко, М. М. Визначення воєнних злочинів нормами міжнародного гуманітарного права та національного законодавства України / Тараненко М. М., Кияниця Д. Г. // Журнал східноєвропейського права. - 2024. - № 119. – С. 57-63
2.6	**Особливості проведення слідчого експеремнту, та інших слідчих (розшукових) дій за участі військовослуж-бовців та свідків** **План** 1. Особливості проведення слідчого експеременту. 2. Психологічні та правові аспекти участі військовослужбовців у слідчому експерименті. 3. Організаційні умови проведення слідчого експерименту. 4. Слідчий експеримент, та його роль під час розслідування кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби. 5. Фіксація процесу проведення слідчого експерименту. 6. Проблеми та помилки при проведені слідчого експерименту. **Основна література:** 1. Попович М.В. Слідчий експеримент як інструмент доказування під час досудового розслідування військових кримінальних правопорушень. Аналітично-порівняльне правознавство – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Ужгород 2026. С.126-130 2. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусєва, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр.

	справ. – Харків : ХНУВС, 2023. – 388 с. 3. Матюшкова Т. П. Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану // Актуальні питання протидії злочинності в умовах воєнного стану : Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 25 листоп. 2022 р.) / МВС України, Донец. держ. ун-т внутр. справ. – Кривий Ріг : ДонДУВС, 2022. – С. 126-131. 4. VEKLYCH, V., ANDRUKH, V., POPOVYCH, M., KVASHUK, O.& TYMCHYSHYN, A. (2026). LEGAL UNDERPINNINGS OF THE USING DIGITAL EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF ADMINISTRATIVE-DIGITAL TRANSFORMATION. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 104(12), 443–460. 5. BOZHYK, V., POPOVYCH, M., KHAKHUTSIAK, O., DENYSENKO, M., & HERASYMENKO, O. (2025). EVALUATING COMPUTER FORENSICS FOR CYBERCRIME INVESTIGATIONS IN CRITICAL INFRASTRUCTURE SECTORS. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971.
2.7	**Процесуальні проблеми розслідування військових кримінальних правопорушень в умовах збройного конфлікту.** **План** 1 Особливості фіксації доказів у зоні бойових дій. 2 Процесуальний статус військовополонених та цивільних осіб. 3 Проблеми кваліфікації військових злочинів у контексті міжнародного гуманітарного права. 4 Процесуальні наслідки інформаційної війни та дезінформації 5 Практика суду щодо притягнення до відповідальності за військові кримінальні правопорушення в Україні. 6 Проблеми кадрового забезпечення та підготовки слідчих у сфері військових злочинів. **Основна література:** 1. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусєва, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2023. – 388 с. 2. Матюшкова Т. П. Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану // Актуальні питання протидії злочинності в умовах воєнного стану : Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 25 листоп. 2022 р.) / МВС України, Донец. держ. ун-т внутр. справ. – Кривий Ріг : ДонДУВС, 2022. – С. 126-131. 3. Тетерятник Г. К. Проведення огляду місця події в умовах надзвичайних правових режимів. Право і суспільство. 2022. №3. С. 233-238. 4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із військовополоненими в особливий період 5. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» 6. Закон України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей». 7. Тараненко, М. М. Визначення воєнних злочинів нормами міжнародного гуманітарного права та національного законодавства України / Тараненко М. М., Кияниця Д. Г. // Журнал східноєвропейського права. - 2024. - № 119. – С. 57-63

Тематика семінарських занять з навчальної дисципліни
«ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ФІКСУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Навчальним планом не передбачені	

Тематика практичних занять навчальної дисципліни
«ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ФІКСУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ»

№ з/п	Назва теми	Кількість год.
Модуль 1. Загальна характеристика військових кримінальних правопорушень		

1.1	**Визначення та класифікація військових правопорушень** **План** 1. Розвиток військового кримінального законодавства України. 2. Поняття військових правопорушень. 3. Система і види військових правопорушень. 4. Відмінності між адміністративними та кримінальними військовими правопорушеннями. 5. Загальна характеристика військових адміністративних правопорушень. 6. Загальна характеристики військових кримінальних правопорушень. 7. Загальна характеристика військових злочинів, відповідальність за які передбачена міжнародними конвенціями. **Основна література** 1. Карпенко М. І. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) : наук.-метод. посіб. / М. І. Карпенко ; за заг. ред. В. К. Матвійчука. – Х. : Право, 2016. – 316 с. 2. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) : навч. посіб. / Г. М. Анісімов, Ю. П. Дзюба, В. І. Касинюк та ін. ; за ред. М. І. Панова. – Х. : Право, 2011. – 184 с. 3. Подоляк А.М., Дьомін Ю.М. - Щодо розмежування військових адміністративних правопорушень від кримінальних правопорушень. Право.ua. Науково-практичний журнал. 202. С. 47-54 4. Військові адміністративні правопорушення: Науково-практичний ко ментар глави 13-Б КУпАП / М.С.Туркот, А.В.Столітній, О.В.Міхед та ін., за ред. М.С.Туркота, 2020, 136с. 5. Статуту внутрішньої служби Зброй них Сил України // Закон України від 24.03.1999 № 548-XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВРУ) 1999.№ 22-23, ст. 194. 6. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України /упоряд. С.Г. Туманов. Харків: Право, 2019. 792 с. 7. Кваліфікація військових кримінальних правопорушень : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе. - Дніпро : ДДУВС, 2025. - 280 с. 8. Наказ Міністерства Оборони України від 02.03.2021 року № 54, «Про затвердження Змін до Інструкції з надання доповідей і донесень про події, кримінальні правопорушення, військові адміністративні правопорушення та адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією, порушення військової дисципліни та їх облік у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту».

1.2	**Роль командирів та керівників у профілактиці правопорушень** **План** 1. Організація дисципліни та контролю 2. Виховна робота та формування морально-психологічного клімату 3. Створення атмосфери довіри та взаємоповаги у військовому колективі. 4. Підтримка психологічного здоров'я військовослужбовців. 5. Запобігання конфліктам та правопорушенням 6. Робота з військовими психологами та юристами для профілактики порушень. 7. Взаємодія з правоохоронними органами **Основна література** 1. Посібник для фахівців служб персоналу військових частин Збройних Сил України (в умовах воєнного стану): посіб. / О.В.Яцино, І.М.Половінкін, О.Л.Тракалюк, В.В.Федорович, О.П.Даценко, Ю.І.Костенко, С.В.Солодовник, С.М.Чумаченко, Т.А.Блізніков – К.: НМЦ КП МО України, 2022. – 56 с. 2. Петренко В.М. «Методика виховної роботи у військових підрозділах» - Підручник, Суми 2016 С. 474 3. Військові адміністративні правопорушення: Науково-практичний ко ментар глави 13-Б КУпАП / М.С.Туркот, А.В.Столітній, О.В.Міхед та ін., за ред. М.С.Туркота, 2020, 136с. 4. Статуту внутрішньої служби Зброй них Сил України // Закон України від 24.03.1999 № 548-XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВРУ) 1999.№ 22-23, ст. 194. 5. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації) / Міністерство оборони України, Наук. дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України: Н.А. Агаєв, О.Г. Скрипкін, А.Б. Дейко, В.В. Поливанюк, О.В. Еверт. – К.: НДЦ ГП ЗС України, 2016. – 147 с. 6. С. О. Островський, «Актуальні проблеми законодавчого регулювання питань взаємодії національної гвардії України з правоохоронними органами та збройними силами України». Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2019. Вип. 14. С.62-68

1.3	**Кримінальна відповідальність військовослужбовців: особливості кваліфікації та призначення покарання.** **План** 1. Кримінально-правова характеристика військових злочинів 2. Спеціальний суб'єкт кримінальної відповідальності 3. Особливості кваліфікації основних військових злочинів (ст. 402–435 ККУ) 4. Роль умов воєнного стану в посиленні відповідальності 5. Судова практика щодо військових злочинів в умовах війни **6.** Можливості пом'якшення або звільнення від покарання **Основна література** 1. Колективна монографія "Військові злочини: кримінально-правова, криміналістична та кримінологічна характеристика" / За ред. В.М. Стратонова, Є.Л. Стрельцова. — Херсон: Гельветика, 2015. 2. Карпенко М.І., навч. посіб. «Кваліфікація військових правопорушень». Київ 2021. С 268. 3. Подоляк А.М., Дьомін Ю.М. - Щодо розмежування військових адміністративних правопорушень від кримінальних правопорушень. Право.ua. Науково-практичний журнал. 202. С. 47-54 4. Військові адміністративні правопорушення: Науково-практичний ко ментар глави 13-Б КУпАП / М.С.Туркот, А.В.Столітній, О.В.Міхед та ін., за ред. М.С.Туркота, 2020, 136с. 5. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України /упоряд. С.Г. Туманов. Харків: Право, 2019. 792 с. 6. Татарчук І., Дяків Т. Кримінальне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 240 с. 7. Харитонов С.О. Позбавлення військового звання як вид спеціального покарання. Протидія злочинності: теорія та практика: матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції (26 жовтня 2018 року). – Київ: Національна академія прокуратури України С. 438-442. 8. Кваліфікація військових кримінальних правопорушень : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе. - Дніпро : ДДУВС, 2025. - 280 с.

1.4	**Актуальні проблеми документування військових правопорушень.** **План** 1. Першочергові заходи та невідкладні слідчі (розшукові) дії, які проводяться після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення в умовах воєнного стану. 2. Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби. 3. Слідчі (розшукові) дії, які необхідно провести в рамках кримінального провадження під час розслідування кримінальних правопорушень вчинених військовослужбовцями. 4. Особливості організації проведення огляду місця події в умовах воєнного стану. 5. Особливості проведення допиту в умовах воєнного стану. 6. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень слідчими ДБР в умовах воєнного стану. **Основна література** 1. Попович М.В. «Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби». Права людини та публічне врядування: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 456 с. 2. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с. 3. Розслідування воєнних злочинів і пов’язаних з війною кримінальних правопорушень: кримінально-правові, кримінальні проце суальні та криміналістичні аспекти : наук.-практ. посіб. До 30-річчя Харків. нац. ун-ту внутр. справ / [І. В. Клименко, М. С. Цуцкірідзе, Ю. В. Ор лов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., члена-кор. НАПрН Ук раїни В. В. Сокуренка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків: Право, 2024. – 432 с. 4. BOZHYK, V., POPOVYCH, M., KHAKHUTSIAK, O., DENYSENKO, M., & HERASYMENKO, O. (2025). EVALUATING COMPUTER FORENSICS FOR CYBERCRIME INVESTIGATIONS IN CRITICAL INFRASTRUCTURE SECTORS. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971. 5. Попович М.В., Мельник О.В. Особливості допиту малолітнього або неповнолітнього потерпілого. Монографія. Одеса: Юридика 2024. 182 с. 6. Н. М. Савчин, М. Т. Суховерський, «Проблемні аспекти під час розслідування воєнних злочинів» журнал «Правова держава» 2024 С132-142. 7. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с. 8. Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану [Текст] : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / [редкол.: С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський, А. А. Вознюк та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. – 410 с. 9. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішен ня : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 26 жовт. 2018 р.) / редкол.: М. В. Членов (голов. ред.), Л. М. Леженіна (заст. голов. ред.), О. В. Косьмін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 10 (ювіл.). – 306 с.

1.5	**Самовільне залишення військової частини: правова кваліфікація та особливості розслідування** **План** 1. Історичні та соціальні чинники, що вплинули на формування складу кримінального правопорушення: «самовільне залишення військової частини» у кримінальному законодавстві України. 2. Відмінність між СЗЧ та дезертирством, практичні труднощі, що виникають при їх кваліфікації. 3. Співвідношення понятть військової дисципліни та кримінальної відповідальності за СЗЧ. 4. Особливості доказування суб'єктивної сторони військовослужбовця при розслідуванні СЗЧ. 5. Проблеми, що виникають при фіксуванні доказів у справах про СЗЧ в умовах бойових дій чи надзвичайних ситуацій. 6. Судова практика. **Основна література** 1. Попович М.В. «Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби». Права людини та публічне врядування: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 456 с. 2. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб./ за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с. 3. VEKLYCH, V., ANDRUKH, V., POPOVYCH, M., KVASHUK, O.& TYMCHYSHYN, A. (2026). LEGAL UNDERPINNINGS OF THE USING DIGITAL EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF ADMINISTRATIVE-DIGITAL TRANSFORMATION. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 104(12), 443–460. 4. Розслідування воєнних злочинів і пов'язаних з війною кримінальних правопорушень: кримінально-правові, кримінальні проце суальні та криміналістичні аспекти : наук.-практ. посіб. До 30-річчя Харків. нац. ун-ту внутр. справ / [І. В. Клименко, М. С. Цуцкірідзе, Ю. В. Ор лов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., члена-кор. НАПрН Ук раїни В. В. Сокуренка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків: Право, 2024. – 432 с. 5. BOZHYK, V., POPOVYCH, M., KHAKHUTSIAK, O., DENYSENKO, M., & HERASYMENKO, O. (2025). EVALUATING COMPUTER FORENSICS FOR CYBERCRIME INVESTIGATIONS IN CRITICAL INFRASTRUCTURE SECTORS. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971. 6. Н. М. Савчин, М. Т. Суховерський, «Проблемні аспекти під час розслідування воєнних злочинів» журнал «Правова держава» 2024 С132-142. 7. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с. 8. Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану [Текст] : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / [редкол.: С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський, А. А. Вознюк та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. – 410 с. 9. Кваліфікація військових кримінальних правопорушень : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе. - Дніпро : ДДУВС, 2025. - 280 с.

1.6	**Соціально-правове значення військових кримінальних правопорушень** **План** 1. Вплив військових кримінальних правопорушень на боєздатність армії? 2. Профілактика військових злочинів через виховну роботу та правову освіту. 3. Вплив військових злочинів на міжнародні відносини та співпрацю з союзниками України. 4. Особливості висвітлення військових злочинів у ЗМІ. Шкода чи користь іміджу ЗСУ. 5. Соціальні програми. що мають бути створені для адаптації військовослужбовців до мирного життя. **Основна література** 1. Попович М.В. «Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби». Права людини та публічне врядування: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 456 с. 2. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб./ за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с. 3. Розслідування воєнних злочинів і пов'язаних з війною кримінальних правопорушень: кримінально-правові, кримінальні проце суальні та криміналістичні аспекти : наук.-практ. посіб. До 30-річчя Харків. нац. ун-ту внутр. справ / [І. В. Клименко, М. С. Цуцкірідзе, Ю. В. Ор лов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., члена-кор. НАПрН Ук раїни В. В. Сокуренка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків: Право, 2024. – 432 с. 4. BOZHYK, V., POPOVYCH, M., KHAKHUTSIAK, O., DENYSENKO, M., & HERASYMENKO, O. (2025). EVALUATING COMPUTER FORENSICS FOR CYBERCRIME INVESTIGATIONS IN CRITICAL INFRASTRUCTURE SECTORS. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971. 5. Кваліфікація військових кримінальних правопорушень : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе. - Дніпро : ДДУВС, 2025. - 280 с.

Змістовий модуль 2. **Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби**

2.1	**Попереднє дослідження слідів вчинення кримінального правопорушення.** **План**. 1. Докази і доказування. Поняття, належність та допустимість доказів. 2. Поняття попереднього криміналістичного дослідження речових доказів. 3. Особливості фіксування та порядок вилучення, облік, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах. 4. Криміналістичні методи та засоби, які використовуються для пошуку та фіксації доказової інформації. 5. Попереднє дослідження та фіксація безпосередніх слідів людини. 6. Попереднє дослідження та фіксація опосередкованих слідів людини і окремих об'єктів-носіїв доказової інформації. **Основна література** 1. Комаха В.О. Тактика попереднього дослідження криміналістичних об'єктів та призначення судових експертиз: Монографія /Одеська національна юридична академія.-Чернівці: «Золоті литаври», 2009.646 с. 2. Консультації спеціаліста на стадії досудового розслідування: практ. Посібник/авт.-уклад.: С.О. Шевцов, О.А. Кожевніков. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2021 -37 с. 3. Криміналістична техніка Книга друга: навч. Посібник. За редакцією Кофанова А.В.. К., 2009.416 с. 4. Розслідування воєнних злочинів і пов'язаних з війною кримінальних правопорушень: кримінально-правові, кримінальні проце суальні та криміналістичні аспекти : наук.-практ. посіб. До 30-річчя Харків. нац. ун-ту внутр. справ / [І. В. Клименко, М. С. Цуцкірідзе, Ю. В. Ор лов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., члена-кор. НАПрН Ук раїни В. В. Сокуренка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків: Право, 2024. – 432 с. 5. Bozhyk, v., popovych, m., khakhutsiak, o., denysenko, m., & herasymenko, o. (2025). Evaluating computer forensics for cybercrime investigations in critical infrastructure sectors. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971. 6. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с.

2.2	**Організація проведення судових експертиз під час розслідування військових злочинів.** **План** 1. Судові експертизи та їх основні види. 2. Особливості призначення судових експертиз під час розслідування військових злочинів. 3. Проблемні аспекти проведення судових експертиз в Україні, в умовах воєнного стану. 4. Сучасні можливості та окремі аспекти проведення ДНК-аналізу для отримання інформації про особу з метою ідентифікації невпізнаних трупів в умовах воєнного стану. 5. У яких випадках призначається судово-медична експертиза під час розслідування військових злочинів, та які питання ставляться перед експертом? 6. Оформлення висновку експерта: окремі проблемні аспекти **Основна література** 1. Судова експертиза в період дії воєнного стану: проблеми теорії та практики: збірник матеріалів І Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Київ, 29 лютого 2024 р.). Вінниця : ТВОРИ, 2024. 104 с 2. Про судову експертизу. Закон України від 25.02.1994 року №4038 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95#Text 3. Саковський А.А., Атаманчук В.М., Волошин О.Г. «Особливості встановлення загиблих осіб в умовах воєнного стану». Актуальні питання криміналістики та судової експертизи: матер. міжвід. наук.-практ. конф. Київ: Нац. акад. внутр. справ. 2022. С. 25-30 4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: затв. Наказом Міністерства юстиції від 08.10.98 № 53/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text 5. Криміналістична техніка Книга друга: навч. Посібник. За редакцією Кофанова А.В.. К., 2009.416 с 6. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с.

2.3	**Наукові основи досудового розслідування.** **План** 1. Поняття і форми досудового розслідування. 2. Вплив новітніх технологій на проведення досудового розслідування. 3. Особливості ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) та інформаційно-телекомунікаційної системи на етапі досудового слідства. 4. Роль технічних засобів фіксації правопорушень на етапі досудового розслідування. **5.** Взаємодія слідчого (дізнавача) з оперативним співробітником у кримінальних провадженнях **6.** Нагляд прокурора за додержанням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва **Основна література:** 1. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с. 2. Попович М.В. «Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби». Права людини та публічне врядування: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 456 с. 3. Наукове забезпечення досудового розслідування: проблеми теорії та практики [Текст] : зб. тез доповідей V Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 8 лип. 2016 р.). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2016. – 314 с 4. Маркусь В.О. Криміналістика : (навчальний посібник).- К.: Кондор, 2007.- 558 с 5. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с. 6. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішен ня : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 26 жовт. 2018 р.) / редкол.: М. В. Членов (голов. ред.), Л. М. Леженіна (заст. голов. ред.), О. В. Косьмін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 10 (ювіл.). – 306 с. 7. Попович М.В. Особливості ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) та інформаційно-телекомунікаційної системи на етапі досудового слідства. Том 4 № 85 (2024): Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. С. 393-398. 8. Попович М.В. Взаємодія слідчого (дізнавача) з оперативним співробітником у кримінальних провадженнях за участю неповнолітнього потерпілого / М.В. Попович // Право і суспільство. – 2022. – № 6.– С. 247-252 9. Попович М. В., «Нагляд прокурора за додержанням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва»: матеріали 7 Міжнародного правничого форуму, (Чернівці 28 травня. 2024 р.) Чернівці, 2024. С. 146-149.

2.4	**Особливості проведення допиту військовослужбовців та свідків** **План** 1. Тактика допиту та його значення при розслідуванні кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби. 2. Психологічні особливості допиту військовослужбовців 3. Використання технічних засобів під час допиту. 4. Правові гарантії та захист прав допитуваних. 5. Особливості проведення допиту в зоні бойових дій. **Основна література** 1. Мельник О.В., Попович М.В. Особливості проведення процесуального інтерв'ю під час розслідування військових кримінальних правопорушень. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. №93 (2026): С. 133-138. 2. Попович М. В. Тактика допиту та його значення при розслідуванні кримінальних правопорушень. Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи. XIV Між-народної науково-практичної конференції XIV Міжнародної науково-практичної (м. Київ, Національний авіаційний університет, 23 лютого 2024 р.). С.380-382. 3. Попович М.В. Процесуальне інтерв'ю як альтернатива допиту на етапі досудового розслідування. IV Наукові читання пам'яті Ганса Гросса : збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 09 грудня 2024 року). Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 71-74. 4. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2020. – 752 с. 5. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с. 6. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішен ня : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 26 жовт. 2018 р.) / редкол.: М. В. Членов (голов. ред.), Л. М. Леженіна (заст. голов. ред.), О. В. Косьмін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 10 (ювіл.). – 306 с. 7. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с. 8. Попович М. В., Стратій О.В. Інститут державного обвинувачення в умовах правового режиму воєнного стану в Україні: матеріали 6 Міжнародного правничого форуму, (Чернівці 9 червня. 2023 р.) Чернівці, 2023. С. 313-316.

2.5	**Особливості проведення пред'явлення особи для впізнання. Пред'явлення трупа для впізнання за участі військовослужбовців та свідків** **План** 1. Особливості проведення пред'явлення особи для впізнання. 2. Правові підстави проведення впізнання. 3. Організаційні умови проведення впізнання. 4. Особливості пред'явлення трупа для впізнання. 5. Фіксація процесу проведення впізнання. 6. Проблеми та помилки при проведені впізнання. **Основна література:** 1. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусєва, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2023. – 388 с. 2. Матюшкова Т. П. Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану // Актуальні питання протидії злочинності в умовах воєнного стану : Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 25 листоп. 2022 р.) / МВС України, Донец. держ. ун-т внутр. справ. – Кривий Ріг : ДонДУВС, 2022. – С. 126-131. 3.VEKLYCH, V., ANDRUKH, V., POPOVYCH, M., KVASHUK, O.& TYMCHYSHYN, A. (2026). LEGAL UNDERPINNINGS OF THE USING DIGITAL EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF ADMINISTRATIVE-DIGITAL TRANSFORMATION. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 104(12), 443–460. 4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із військовополоненими в особливий період 5. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» 6. Закон України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей». 7. Тараненко, М. М. Визначення воєнних злочинів нормами міжнародного гуманітарного права та національного законодавства України / Тараненко М. М., Кияниця Д. Г. // Журнал східноєвропейського права. - 2024. - № 119. – С. 57-63
2.6	**Особливості проведення слідчого експеремнту, та інших слідчих (розшукових) дій за участі військовослуж-бовців та свідків** **План** 1. Особливості проведення слідчого експеременту. 2. Психологічні та правові аспекти участі військовослужбовців у слідчому експерименті. 3. Організаційні умови проведення слідчого експерименту. 4. Слідчий експеримент, та його роль під час розслідування кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби. 5. Фіксація процесу проведення слідчого експерименту. 6. Проблеми та помилки при проведені слідчого експерименту. **Основна література:** 1. Попович М.В. Слідчий експеримент як інструмент доказування під час досудового розслідування військових кримінальних правопорушень. Аналітично-порівняльне правознавство – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Ужгород 2026. С.126-130 2. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусєва, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр.

	справ. – Харків : ХНУВС, 2023. – 388 с. 3. Матюшкова Т. П. Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану // Актуальні питання протидії злочинності в умовах воєнного стану : Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 25 листоп. 2022 р.) / МВС України, Донец. держ. ун-т внутр. справ. – Кривий Ріг : ДонДУВС, 2022. – С. 126-131. 4. VEKLYCH, V., ANDRUKH, V., POPOVYCH, M., KVASHUK, O.& TYMCHYSHYN, A. (2026). LEGAL UNDERPINNINGS OF THE USING DIGITAL EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF ADMINISTRATIVE-DIGITAL TRANSFORMATION. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 104(12), 443–460. 5. BOZHYK, V., POPOVYCH, M., KHAKHUTSIAK, O., DENYSENKO, M., & HERASYMENKO, O. (2025). EVALUATING COMPUTER FORENSICS FOR CYBERCRIME INVESTIGATIONS IN CRITICAL INFRASTRUCTURE SECTORS. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971.
2.7	**Процесуальні проблеми розслідування військових кримінальних правопорушень в умовах збройного конфлікту.** **План** 1. Особливості фіксації доказів у зоні бойових дій. 2. Процесуальний статус військовополонених та цивільних осіб. 3. Проблеми кваліфікації військових злочинів у контексті міжнародного гуманітарного права. 4. Процесуальні наслідки інформаційної війни та дезінформації 5. Практика суду щодо притягнення до відповідальності за військові кримінальні правопорушення в Україні. 6. Проблеми кадрового забезпечення та підготовки слідчих у сфері військових злочинів. **Основна література:** 1. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусєва, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2023. – 388 с. 2. Матюшкова Т. П. Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану // Актуальні питання протидії злочинності в умовах воєнного стану : Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 25 листоп. 2022 р.) / МВС України, Донец. держ. ун-т внутр. справ. – Кривий Ріг : ДонДУВС, 2022. – С. 126-131. 3. Тетерятник Г. К. Проведення огляду місця події в умовах надзвичайних правових режимів. Право і суспільство. 2022. №3. С. 233-238. 4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із військовополоненими в особливий період 5. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» 6. Закон України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей». 7. Тараненко, М. М. Визначення воєнних злочинів нормами міжнародного гуманітарного права та національного законодавства України / Тараненко М. М., Кияниця Д. Г. // Журнал східноєвропейського права. - 2024. - № 119. – С. 57-63

Самостійна робота

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Послідовність і зміст розділів, визначених навчальною програмою, а також перелік питань для самоконтролю забезпечують цілісність лекційного і практичного засвоєння матеріалу. Необхідно перетворити здобувача вищої освіти з пасивного споживача знань на активного їх творця, здатного сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат та фахове застосування. Досвід постійної роботи здобувачів вищої освіти стане не тільки важливою формою навчального процесу та визначиться розширенням знань з дисципліни «Призначення покарання», а й стане основою творчого саморозвитку фахівця у процесі трудової діяльності.

Самостійна робота це форма навчання, в якій здобувач вищої освіти засвоює необхідні знання, опановує уміннями і навиками, навчається планомірно і систематично працювати, мислити, формує свій стиль розумової діяльності

Самостійна робота над навчальною дисципліною «Військові кримінальні правопорушення: особливості фіксування та розслідування» може включати:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- підготовка до виступу на семінарських заняттях;
- систематизацію вивченого матеріалу перед модуль-контролем та заліком;
- опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей;
- переклад іноземних джерел встановленої тематики;
- розв'язування практичних задач
- проходження курсів за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджені відповідними сертифікатами (з можливістю верифікації їх справжності на таких онлайн-платформах).

Методичне забезпечення самостійної роботи здобувачів вищої освіти передбачає засоби самоконтролю (питання та завдання для самоконтролю). Дидактичне забезпечення самостійної роботи здобувачів вищої освіти також передбачає використання інформаційних технологій.

Самостійна та індивідуальна робота здобувачів вищої освіти забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями (вказівками), практикумами, науковою літературою та періодичними виданнями.

Завдання для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Кримінально-правова характеристика військових злочинів
2	Методика документування злочинів проти порядку несення військової служби
3	Особливості розслідування дезертирства у військовий час.
4	Використання цифрових доказів під час фіксації військових кримінальних правопорушень.
5	Застосування міжнародного гуманітарного права при розслідуванні військових злочинів.
6	Проблеми кваліфікації військових злочинів у практиці українських судів
7	Роль військової прокуратури у протидії військовим правопорушенням.
8	Міжнародне співробітництво у сфері розслідування військових злочинів
9	Психологічні аспекти допиту військовослужбовців — підозрюваних та свідків
10	Особливості проведення слідчих (розшукових) дій за участі військовослужбовців

Тематика лабораторних занять

Не передбачено

Індивідуальні завдання

№	Назва теми
1	Роль командирів та керівників у профілактиці правопорушень.
2	Кримінальна відповідальність військовослужбовців: особливості кваліфікації та призначення покарання.
3	Актуальні проблеми документування військових правопорушень.
4	Попереднє дослідження слідів вчинення кримінального правопорушення.
5	Організація проведення судових експертиз під час розслідування військових злочинів.
6	Наукові основи досудового розслідування.
7	Специфіка проведення допитів та інших слідчих дій, під час розслідування кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби.
8	Процесуальні проблеми розслідування військових кримінальних правопорушень в умовах збройного конфлікту.

- ✓ **ІНДЗ – для змістового модуля, або навчальної дисципліни за власним вибором здобувача вищої освіти, узгодженим з викладачем**

Методичні рекомендації до написання ІНДЗ

1. Мета й етапи підготовки роботи

Метою ІНДЗ є поглиблення і закріплення здобувачами вищої освіти теоретичних знань та набуття вмінь пов'язувати свої знання з практикою. ІНДЗ виконується за власним вибором здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти має право виконати одне ІНДЗ за період вивчення навчальної дисципліни або у першому або у другому модулі. Виконання ІНДЗ дає здобувачеві вищої освіти можливість навчитися самостійно використовувати й узагальнювати теоретичні положення та інформаційні матеріали, формулювати власні погляди стосовно невирішених проблем та обґрунтовувати висновки і пропозиції, спрямовані на їх вирішення та отримати додаткові бали до модуль-контролю.

2. Основні етапи виконання ІНДЗ

I. Вибір теми та визначення завдань дослідження.

II. Добір та вивчення літератури, збирання та обробка інформації.

III. Складання плану роботи.

IV. Написання та оформлення ІНДЗ.

3. Структура та обсяг ІНДЗ

ІНДЗ повинно мати чітку логічну побудову з відповідними складовими елементами. Традиційно ІНДЗ складається зі вступу, основної частини та висновків.

У вступі дають оцінку сучасного стану досліджуваної проблеми. Основна частина роботи поділяється на кілька розділів. Перший з них, зазвичай, присвячується теоретико-методологічним питанням досліджуваної теми; інші – питанням аналізу досліджуваної проблеми, обґрунтуванню висновків та пропозицій щодо її вирішення.

У висновках стисло підсумовують результати дослідження. Тут містяться висновки і пропозиції, що показують, якою мірою досягнута мета та вирішені завдання, поставлені у вступі.

Обсяг ІНДЗ – 8 – 12 сторінок формату А 4 комп'ютерного набору. Приблизний обсяг структурних складових тексту ІНДЗ (кількість сторінок): вступ – 1 – 2; основна частина – 9 – 11; висновки – 1 – 2.

4. Оформлення та захист ІНДЗ.

ІНДЗ має бути написано українською мовою та правильно оформлено. Текст роботи повинен розміщуватися на одній сторінці аркуша паперу, з полями не менш як 30 мм – зліва, 15 мм – справа, 20 мм – вгорі, 20 мм – внизу. Роботу комплектують у такій послідовності: титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список літератури, додатки (в разі необхідності).

Зміст оформляють у вигляді переліку назв розділів роботи, для кожного з яких вказують відповідний номер початкової сторінки тексту. Розділи позначають арабськими цифрами (1, 2, 3), підрозділи позначають номером розділу та підрозділу через крапку (1.1, 1.2 або 2.1, 2.2 і т. д.).

Обсяг роботи визначається вмінням здобувача вищої освіти стисло і водночас вичерпно розкрити тему, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції – в межах 8-12 сторінок тексту, шрифтом 14 через півтора інтервалу.

Нумерація сторінок має бути наскрізною: номер сторінки проставляють арабськими цифрами унизу сторінки, але на титульній сторінці (перша сторінка роботи) і на сторінці, де знаходиться зміст номер сторінки не проставляють.

Ілюстративний матеріал у формі схем, діаграм, графіків тощо оформляється таким чином: знизу під ілюстрацією з великої букви пишуть слово «Рис.» і проставляють його номер, який складається з номера розділу та порядкового номера рисунка у даному розділі. Наприклад: Рис. 2.1 – перший рисунок другого розділу.

Текст ІНДЗ повинен бути оригінальним і відповідати правилам академічної доброчесності, що діють у ЧНУ імені Юрія Федьковича. Перевірка наукових робіт на наявність академічного плагіату проводиться з використанням програмно-технічних засобів за допомогою однієї або декількох програм, на які Університет має ліцензії або угоду на використання.

Критерієм оригінальності творів використовується показник рівня оригінальності тексту у відсотках, отриманих за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на плагіат відповідно до вищевказаного положення.

У тексті обов’язково мають бути зроблені посилання на джерела, з яких була запозичена цифрова інформація, а також цитати, що наводяться в дослідженні. Посилання на джерела рекомендується здійснювати посторінково наприклад:

Марко С.С. Методика розслідування кримінальних правопорушень. *Держава і право: юридичні і політичні науки*: зб. наук. праць. 2023. Вип. 46 . С. 513-518. При виконанні ІНДЗ зверніть увагу на:

1) необхідність структурування наданого матеріалу і збереження логіки викладу;
2) врахування зарубіжного досвіду обраної проблематики;
3) особливості вітчизняної практики;

Критерії оцінювання ІНДЗ

Відповідність змісту роботи окресленому завданню оцінюватиметься за наступними критеріями:

№	Критерії оцінювання ІНДЗ	К-ть балів (максимум 10 балів)
1.	Аналіз бібліографічних джерел з тематики дослідження	**1**
2.	Рівень теоретичних знань здобувача вищої освіти	**1**
3.	Рівень опрацювання здобувачем вищої освіти нормативно-правових актів	**2**
4.	Аналіз судової практики/правових позицій ВС, ЄСПЛ/ статистичних даних	**3**
5.	Рівень обґрунтування висновків та необхідність/доцільність пропонованих новацій	**3**

МЕТОДИ НАВЧАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ФІКСУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ»

Методи навчання (гр. «*methodos*» - шлях пізнання, спосіб знаходження істини) - це впорядковані способи взаємопов´язаної, цілеспрямованої діяльності педагога й студентів, спрямовані на ефективне розв´язання навчально-виховних завдань. Вони реалізуються через систему прийомів і засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання - це складова методу, конкретні дії педагога й студентів, спрямовані на реалізацію вимог тих чи тих методів. Засоби навчання - це різноманітне навчальне обладнання, що використовується у системі пізнавальної діяльності (книги, письмове приладдя, лабораторне обладнання, технічні засоби.

З метою забезпечення викладання навчальної дисципліни «Військові кримінальні правопорушення: особливості фіксування та розслідування» використовуються методи і засоби навчання, передбачені Положенням про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №12 від 02 вересня 2024 року) https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu та метод розв'язання казусу.

Навчання та викладання побудоване на компетентнісному і студентоцентричному підходах, принципах академічної свободи і академічної доброчесності. Базується на інтерактивному навчанні практичного спрямування у формах практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи, міні-досліджень здобувачів вищої освіти за індивідуальною траєкторією (ІНДЗ).

4.1 Основні методи навчання та викладання:

- методи організації і проведення навчально-пізнавальної діяльності: вербальні (словесні), наочні, проблемно-пошукові, індуктивно-дедуктивні;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, навчальні дискусії, бінарні методи навчання;
- методи контролю і самоконтролю у навчанні: опитування, тестування, есе;
- кейс-метод;
- метод «мозкового штурму»;
- робота в малих групах;
- проходження курсів за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджені відповідними сертифікатами (з можливістю верифікації їх справжності на таких онлайн-платформах);
- ділова гра.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ФІКСУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ»

• Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 50 балів здобувач набирає при поточних видах контролю методом додавання балів, одержаних ним на практичних заняттях, 50 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

• **Форми поточного та підсумкового контролю**

Формами поточного контролю є усна та письмова відповідь здобувача, розвязування тестів та задач.

Формою підсумкового контролю є **залік.** Бали поточного та підсумкового контролю підсумовуються (кількість балів за М1 + кількість балів за М2 + кількість балів за залік). Максимальна кількість балів, зароблених здобувачем може бути 100 балів.

• Критерії поточного оцінювання здобувачів вищої освіти на практичному занятті

Максимальна кількість балів за тему практичного заняття	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
Середня кількість балів за тему практичного заняття	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з деякими неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
Мінімальна кількість балів за тему практичного заняття	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками/не в повному обсязі
0 балів за тему практичного заняття	Здобувач не готовий до заняття, не знає програмного матеріалу, не може виконати завдання, не володіє термінами та поняттями, що розглядалися під час заняття, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

• **Засоби оцінювання**

- усна відповідь;
- тести;
- розв'язання казусів;
- розв'язання задач;
- презентації результатів виконаних завдань та
- досліджень; студентські презентації та виступи на
- наукових заходах; есе;
- виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань

- проходження курсів за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджені відповідними сертифікатами (з можливістю верифікації їх справжності на таких онлайн- платформах).

.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА МОДУЛЯМИ Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)														**Підсумковий контроль залік**	**Сумарна к-ть балів (мах.)**
МОДУЛЬ І							МОДУЛЬ ІІ								
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 1.5	Т 1.6		Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	Т 2.6	Т 2.7	**50**	**100**
4	*4*	*4*	*4*	*4*	*5*		*4*	*3*	*4*	*4*	*4*	*3*	*3*		
ВСЬОГО - 25							**ВСЬОГО - 25**								

Т1, Т2 ... Т9 – теми змістових модулів.

- **КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ**

№	**Критерії оцінювання ІНДЗ**	**К-ть балів (максимум 10 балів)**
1.	Рівень теоретичних знань здобувача;	**2**
2.	Рівень опрацювання здобувачем нормативно-правових актів;	**2**
3.	Аналіз судової практики/правових позицій ВС, ЄСПЛ/ статистичних даних;	**3**
4.	Рівень обґрунтування необхідності/доцільності пропонованих новацій.	**3**
	УСЬОГО	**10**

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти:

Бали поточного та підсумкового контролю підсумовуються (кількість балів за М1 + кількість балів за М2 + кількість балів за залік). Максимальна кількість балів, зароблених здобувачем може бути 100 балів.

- оцінка **«А»/«зараховано»** — здобувач повною мірою розкриває питання, винесені для аудиторного та самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити;
- оцінка **«В»/«зараховано»** — загалом рівень знань здобувача відповідає викладеному, але він припускається певних помилок при розв’язанні завдань, обґрунтування неточні, не наводяться обґрунтовані докази;
- оцінка **«С»/«зараховано»** — загалом рівень знань здобувача відповідає викладеному, але він припускається грубих помилок при розв’язанні завдань, обґрунтування неточні, не наводяться обґрунтовані докази;

• оцінка **D»/«зараховано»** — здобувач розкриває питання у загальних рисах, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно;

• оцінка **«E»/«зараховано»** — здобувач намагається розкрити питання у загальних рисах, у загальному розуміє їх сутність, у висновках припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно;

• оцінка **«Fx»/«не зараховано»** — здобувач не може відповісти на поставлені запитання або відповідає неправильно, не розуміє сутності питань, не може зробити висновки.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ФІКСУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ»

1. Що таке військове кримінальне правопорушення?
2. Які види військових злочинів передбачені КК України?
3. Які критерії класифікації військових правопорушень?
4. У чому полягає специфіка суб’єкта військового злочину?
5. Які особливості об’єкта військового правопорушення?
6. Яке значення має класифікація військових правопорушень для розслідування?
7. Який зв'язок між військовими злочинами та загальнокримінальними?
8. Як військові правопорушення класифікують за ступенем суспільної небезпеки?
9. Що таке проступки у сфері військової служби?
10. Які правові наслідки вчинення військового правопорушення?
11. Які функції командирів у сфері профілактики правопорушень?
12. Які заходи профілактики можуть вживатися в підрозділі?
13. Чим відрізняється профілактика правопорушень від реагування на них?
14. Яка відповідальність командира за незапобігання правопорушенню?
15. Яку роль відіграє дисциплінарна практика в профілактиці?
16. Як оцінюється ефективність превентивних заходів?
17. У чому полягає важливість морально-психологічного клімату?
18. Які заходи вживаються при виявленні ознак правопорушень?
19. Як командир фіксує інформацію про можливе правопорушення?

20. Яке значення має взаємодія командирів з правоохоронними органами?
21. Які особливості кримінальної відповідальності військовослужбовців?
22. Як визначається кваліфікуюча ознака військового злочину?
23. Що таке пом'якшуючі та обтяжуючі обставини для військових?
24. Як впливає служба в бойовій обстановці на міру покарання?
25. У яких випадках військовослужбовець звільняється від відповідальності?
26. Які види покарань можуть призначатися військовим?
27. Які фактори впливають на вибір виду покарання?
28. Як застосовується амністія до військовослужбовців?
29. Які приклади помилкової кваліфікації військових злочинів?
30. У чому полягає правова природа кримінального проступку військового?
31. Які основні вимоги до фіксації військових правопорушень?
32. Які є засоби документування злочину?
33. Які проблеми виникають під час первинної фіксації?
34. Що таке рапорт як форма повідомлення про злочин?
35. Як оформлюється протокол огляду місця події?
36. Які технічні засоби використовуються для фіксації?
37. Яке значення має відеофіксація для розслідування?
38. Як забезпечується збереження доказів?
39. Які помилки найчастіше допускаються при документуванні?
40. У чому полягає роль оперативних співробітників?
41. Що вважається слідом кримінального правопорушення?
42. Які методики застосовуються для виявлення слідів?
43. Які особливості виявлення слідів в польових умовах?
44. Що таке трасологічна експертиза?
45. У чому значення біологічних слідів при розслідуванні?
46. Як здійснюється збереження слідів до експертизи?
47. Яку роль відіграють поняти при дослідженні слідів?
48. Які сліди найчастіше залишаються при військових злочинах?
49. У чому полягає ризик втрати слідів?
50. Який порядок передавання слідів на експертизу?
51. Які види судових експертиз проводяться під час розслідування?
52. Яке значення має комплексна експертиза?
53. Як визначити потребу в проведенні експертизи?
54. У які строки призначається експертиза?
55. Які документи необхідні для призначення експертизи?
56. Хто має право ініціювати експертизу?
57. Яка роль експерта в кримінальному провадженні?
58. Які типові запитання ставлять перед експертом?
59. Як оцінюється висновок експерта?
60. Що робити у випадку суперечливих висновків?
61. Що таке криміналістична теорія розслідування?
62. Яке значення має планування досудового розслідування?
63. Які етапи досудового розслідування ви знаєте?
64. Що таке криміналістична версія?
65. Як формується план слідчих дій?
66. Яке значення має аналіз оперативної інформації?
67. Які методи використовуються для перевірки версій?
68. У чому полягає роль аналітичної діяльності слідчого?
69. Як відбувається взаємодія органів досудового розслідування?
70. Як забезпечити об’єктивність слідства?
71. Які особливості допиту військовослужбовців?
72. У чому складність проведення допиту в умовах бойових дій?
73. Які права має допитуваний військовослужбовець?
74. Як встановити психологічний контакт під час допиту?
75. Що таке конфронтація і коли вона застосовується?

76. Які інші слідчі дії можливі у військових злочинах?
77. Як оформлюється протокол допиту?
78. Які методи розпізнавання брехні дозволені в слідстві?
79. У чому полягає роль адвоката при допиті?
80. Як забезпечити захист свідка під час допиту?
81. Які особливості розслідування в зоні бойових дій?
82. Які слідчі дії потребують обов'язкової присутності понятих?
83. У чому полягає проблема доступу до місця події?
84. Які труднощі супроводжують збереження речових доказів?
85. Як реалізується юрисдикція в умовах конфлікту?
86. Які міжнародні стандарти стосуються таких розслідувань?
87. Яку роль відіграють військові прокуратури?
88. У чому складність розслідування злочинів проти цивільних?
89. Як забезпечити безпеку слідчих?
90. У чому полягає проблема кваліфікації правопорушень у воєнний час?
91. Що таке військово-слідча підсистема?
92. У чому різниця між дисциплінарним і кримінальним провадженням?
93. Які джерела доказів найбільш надійні у військових злочинах?
94. Як забезпечується безпека учасників слідчих дій у бойових умовах?
95. Які обставини підлягають з'ясуванню під час огляду місця події?
96. Яка роль обшуку у виявленні доказів під час розслідування?
97. Які особливості проведення впізнання у справах про військові правопорушення?
98. Які документи необхідні для санкціонування негласних слідчих дій?
99. Чим особливий допит потерпілого військовослужбовця?
100. Що таке слідчий експеримент під час слідства і коли він доцільний?

ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Кожен студент має можливість отримати бали чи відпрацювати пропущені ним аудиторні години практичних занять, пройшовши курси за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджені відповідним сертифікатом з можливістю верифікації його справжності на цих онлайн-платформах. Кількість балів не може перевищувати максимальних меж за кожну тему, що визначені пунктом робочої програми навчальної дисципліни «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 No 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3411
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10
5. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року № 1906-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#top

6. Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text
7. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text
8. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text
9. Про державний кордон: Закон України від 4 листопада 1991 року № 1777-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text
10. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 1 жовтня 1996 року № 392/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80#Text
11. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року № 2235-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text
12. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22 лютого 2000 року № 1489-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text
13. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text
14. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text
15. Про національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text
16. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30 червня 1993 року № 3352-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text
17. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text
18. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text
19. Про судоустрій і статус суддів: Закон України 2 червня 2016 року № 1402-VIII . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text
20. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13 грудня 1957 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033#Text
21. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20 квітня 1959 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036#Text
22. Конвенція про передачу засуджених осіб від 21 березня 1983 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_025#Text
23. Європейська конвенція про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками приєднання до Конвенції Закону N 336/95-ВР від 22.09.95 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_007#Text
24. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
25. Про практику призначення кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року №7. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03#Text
26. Про практику застосування судами України законодавства про злочини неповнолітніх: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. № 5 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va005700-04#Text
27. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04 червня 2010 р. № 7 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-10#Text

28. Про практику призначення військовослужбовцям покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28 грудня 1996 р. № 15 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-96#Text
29. Про військовий обов'язок і військову службу Редакція від 10.05.2025 року https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text
30. Про судову експертизу. Закон України від 25.02.1994 року №4038 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95#Text

Базова література

1. Карпенко М. І. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) : наук.-метод. посіб. / М. І. Карпенко ; за заг. ред. В. К. Матвійчука. – Х. : Право, 2016. – 316 с.
2. Подоляк А.М., Дьомін Ю.М. - Щодо розмежування військових адміністративних правопорушень від кримінальних правопорушень. Право.ua. Науково-практичний журнал. 2022. С. 47-54
3. Військові адміністративні правопорушення: Науково-практичний ко ментар глави 13-Б КУпАП / М.С.Туркот, А.В.Столітній, О.В.Міхед та ін., за ред. М.С.Туркота, 2020, 136с.
4. Статуту внутрішньої служби Зброй них Сил України // Закон України від 24.03.1999 № 548-XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВРУ) 1999.№ 22-23, ст. 194.
5. Татарчук І., Дяків Т. Кримінальне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 240 с.
6. Посібник для фахівців служб персоналу військових частин Збройних Сил України (в умовах воєнного стану): посіб. / О.В. Яцино, І.М. Половінкін, О.Л. Тракалюк, В.В. Федорович, О.П. Даценко, Ю.І. Костенко, С.В. Солодовник, С.М. Чумаченко, Т.А. Блізніков – К.: НМЦ КП МО України, 2022. – 56 с.
7. Петренко В.М. «Методика виховної роботи у військових підрозділах» - Підручник, Суми 2016 С. 474
8. Військові адміністративні правопорушення: Науково-практичний ко ментар глави 13-Б КУпАП / М.С.Туркот, А.В.Столітній, О.В.Міхед та ін., за ред. М.С.Туркота, 2020, 136с.
9. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації) / Міністерство оборони України, Наук. дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України: Н.А. Агаєв, О.Г. Скрипкін, А.Б. Дейко, В.В. Поливанюк, О.В. Еверт. – К.: НДЦ ГП ЗС України, 2016. – 147 с.
10. С. О. Островський, «Актуальні проблеми законодавчого регулювання питань взаємодії національної гвардії України з правоохоронними органами та збройними силами України». Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2019. Вип. 14. С.62-68
11. Колективна монографія "Військові злочини: кримінально-правова, криміналістична та кримінологічна характеристика" / За ред. В.М. Стратонова, Є.Л. Стрельцова. — Херсон: Гельветика, 2015.
12. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України /упоряд. С.Г. Туманов. Харків: Право, 2019. 792 с.
13. Харитонов С.О. Позбавлення військового звання як вид спеціального покарання. Протидія злочинності: теорія та практика: матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції (26 жовтня 2018 року). – Київ: Національна академія прокуратури України С. 438-442.
14. Попович М.В. «Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби». Права людини та публічне врядування: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 456 с.
15. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики КСУ, ВСУ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 1504 с.

16. Розслідування воєнних злочинів і пов’язаних з війною кримінальних правопорушень: кримінально-правові, кримінальні проце суальні та криміналістичні аспекти : наук.-практ. посіб. До 30-річчя Харків. нац. ун-ту внутр. справ / [І. В. Клименко, М. С. Цуцкірідзе, Ю. В. Ор лов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., члена-кор. НАПрН Ук раїни В. В. Сокуренка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків: Право, 2024. – 432 с.
17. BOZHYK, V., POPOVYCH, M., KHAKHUTSIAK, O., DENYSENKO, M., & HERASYMENKO, O. (2025). EVALUATING COMPUTER FORENSICS FOR CYBERCRIME INVESTIGATIONS IN CRITICAL INFRASTRUCTURE SECTORS. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971.
18. Попович М.В., Мельник О.В. Особливості допиту малолітнього або неповнолітнього потерпілого. Монографія. Одеса: Юридика 2024. 182 с.
19. Н. М. Савчин, М. Т. Суховерський, «Проблемні аспекти під час розслідування воєнних злочинів» журнал «Правова держава» 2024 С132-142.
20. Криміналістична тактика: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 119 с.
21. Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану [Текст] : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / [редкол.: С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський, А. А. Вознюк та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. – 410 с.
22. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішен ня : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 26 жовт. 2018 р.) / редкол.: М. В. Членов (голов. ред.), Л. М. Леженіна (заст. голов. ред.), О. В. Косьмін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 10 (ювіл.). – 306 с.
23. Консультації спеціаліста на стадії досудового розслідування: практ. Посібник/авт.-уклад.: С.О. Шевцов, О.А. Кожевніков. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2021 -37 с.
24. Судова експертиза в період дії воєнного стану: проблеми теорії та практики: збірник матеріалів І Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Київ, 29 лютого 2024 р.). Вінниця : ТВОРИ, 2024. 104 с
25. Саковський А.А., Атаманчук В.М., Волошин О.Г. «Особливості встановлення загиблих осіб в умовах воєнного стану». Актуальні питання криміналістики та судової експертизи: матер. міжвід. наук.-практ. конф. Київ: Нац. акад. внутр. справ. 2022. С. 25-30
26. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: затв. Наказом Міністерства юстиції від 08.10.98 № 53/5
27. Попович М. В. Тактика допиту та його значення при розслідуванні кримінальних правопорушень. Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи. XIV Між-народної науково-практичної конференції XIV Міжнародної науково-практичної (м. Київ, Національний авіаційний університет, 23 лютого 2024 р.). С.380-382.
28. Попович М.В. Процесуальне інтерв’ю як альтернатива допиту на етапі досудового розслідування. IV Наукові читання пам’яті Ганса Гросса : збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 09 грудня 2024 року). Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 71-74.
29. BOZHYK, V., POPOVYCH, M., KHAKHUTSIAK, O., DENYSENKO, M., & HERASYMENKO, O. (2025). EVALUATING COMPUTER FORENSICS FOR CYBERCRIME INVESTIGATIONS IN CRITICAL INFRASTRUCTURE SECTORS. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 103(11), 4960–4971.
30. Попович М.В. Слідчий експеримент як інструмент доказування під час досудового розслідування військових кримінальних правопорушень. Аналітично-порівняльне правознавство – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Ужгород 2026. С.126-130.
31. Попович М.В., Правові та практичні аспекти проведення обшуку. Право і суспільство. 2026. № 1. С. 291-297.

32. Попович М.В., Продан Т.В. Розслідування кіберзлочинів: сучасні виклики та криміналістичні особливості. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2025. Серія ПРАВО. Вип. 92: ч. 4. С. 397-402.
33. VEKLYCH, V., ANDRUKH, V., POPOVYCH, M., KVASHUK, O.& TYMCHYSHYN, A. (2026). LEGAL UNDERPINNINGS OF THE USING DIGITAL EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF ADMINISTRATIVE-DIGITAL TRANSFORMATION. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 104(12), 443–460.
34. Мельник О.В., Попович М.В. Особливості проведення процесуального інтерв'ю під час розслідування військових кримінальних правопорушень. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. №93 (2026): С. 133-138.
35. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2020. – 752 с.
36. Criminal Justice: Hans Gross's Vision and the Present Day: Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2026. 584 p.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Європейського суду з прав людини: https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c
2. Сайт Конституційного Суду України: http://www.ccu.gov.ua/
3. Сайт Верховного Суду: https://supreme.court.gov.ua/
4. Сайт Верховної Ради України: https://rada.gov.ua/
5. Сайт Вищого антикорупційного суду: https://hcac.court.gov.ua/
6. Сайт Міністерства юстиції України: https://minjust.gov.ua/
7. Єдиний державний реєстр судових рішень: http://reyestr.court.gov.ua/

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/bkyl5klw/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/vupnho4k/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf
- ✓ «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- ✓ *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- ✓ *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- ✓ *додаткові обмеження чи вимоги* щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.